

Nr 70.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 158, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 14 mars 1924 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 158, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—14:o.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet hänvisa till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

I fråga om de i förevarande proposition under punkterna 1—6 upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

1) att aderton i statsrådsprotokollet omförmälda tomter av arrendelotten nr 1 A av Starby kungsladugård om 10 $\frac{1}{2}$ mantal i S:t Pers m. fl. socknar av Östergötlands län må, en var med område i enlighet med av departementschefen tillstyrkt förslag, från kungsladugården försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för i statsrådsprotokollet angivna befattningshavare vid Vadstena hospital och asyl att erhålla hembud å var sin tomtlägenhet samt under iakttagande i övrigt,

[1. *]

att köpare skall till begagnande såsom väg upplåta i tomt ingående för sådant ändamål avsett område,

att köparna, innan bebyggande sker, låta på egen bekostnad utföra de dikningsarbeten, som av egendomens arrendator påfordrats, samt

att vid bebyggandet de av byggnadsstyrelsen därutinnan föreslagna bestämmelser iakttagas;

* Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

[2.]

2) att sex i statsrådsprotokollet omförmälda med litt. Aa, Ba, Ca, Da, Ea och Fa betecknade lotter — utgörande arrendelotten nr 1 B eller Kerstinstorp av Starby kungsladugård om $10\frac{1}{2}$ mantal i St Pers m. fl. socknar av Östergötlands län — må var för sig med område i huvudsak enligt uppskattningsmännens i berörda protokoll angivna styckningsförslag, dock med tillägg till lotten litt. Da av till väg avsett område, från kungsladugården försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med hembuds rätt för chauffören Anton Rudberg till lotten litt. Ba samt med förbehåll beträffande lotten litt. Aa om rätt för Motala ströms kraftaktiebolag att hava elektriska ledningar framdragna däröver enligt resolution den 30 september 1921, beträffande lotten litt. Da om rätt för lotterna litt. Ca och Ea att såsom utfartsväg fritt begagna omförmälda till väg avsedda område samt beträffande lotten litt. Fa om rätt för samtliga lägenheter till gemensamt begagnande av å lotten liggande vattenkälla;

[3.]

3) att i statsrådsprotokollet omförmälda med nr I—IX betecknade lotter av kronoegendomen Johannisbergs kungsladugård nr 1—7, om 7 mantal, med underlydande Gränsta nr 1 och 2, om tillhoppa 2 mantal, i Västerås stad må var för sig med i samma protokoll angivet område — lotterna nr IV och VIII dock först sedan den prövning, som finnes bära påkallas rörande fridlysning såsom naturminnesmärke av vissa å samma lotter växande ekar, i vederbörlig ordning ägt rum — försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med hembuds rätt för C. A. Fernström till lotten nr I, för C. A. Johansson till lotten nr II, för W. Gustafsson till lotten nr VIII och för O. Carlsson till lotten nr IX;

[4.]

4) att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Husaby nr 4 Nils Rasegården i Husaby socken av Skaraborgs län blivit genom ägostyckning delad i fem lotter i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivet förslag, lotterna må var för sig försäljas,

lotterna litt. A, B, C och D enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, samt

lotten litt. E å offentlig auktion till den högstbjudande

enligt de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor,

med skyldighet för köpare att respektera i statsrådsprotokollet omförmälda, vattenfallsstyrelsen medgivna tillstånd att hava elektrisk ledning framdragen över egendomen;

5) att ett i statsrådsprotokollet omförmäلت område om 2.74 hektar må kronoparken Gråshult i Loshults socken av Kristianstads län frånskiljas och till B. J. Bergstrand mot en köpeskillning av 750 kronor försäljas under villkor, att köpeskillingen erlägges under loppet av sex år med en sjättedel årligen,

[5.]

att första sjättedelen av köpeskillingen vid tillträdet inbetalas till länsstyrelsen i länet,

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader, samt

att kronan ävensom den, som från kronoparken inköper skogsprodukter, tillförsäkras rätt att forsla sådana över det försålda området; samt

6) att sju i statsrådsprotokollet omförmälda med litt. a—g betecknade lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från kronoparken Mösseberg i Skaraborgs län försäljas

[6.]

lägenheterna litt. a, b, c, e, f och g enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med hembuds rätt för Margareta Larsson till lägenheten litt. c, för Augusta Herrman till lägenheten litt. e och för Augusta Blomberg till lägenheten litt. f samt med förbehåll om rätt för köpare av lägenheten litt. a och lägenheten litt. b att använda den med nr 10 å i ärendet företedd karta betecknade vägen i dess helhet, för köpare av lägenheten litt. f att använda den med nr 39 betecknade vägen ävensom för köpare av lägenheten litt. d att använda den med nr 23 betecknade vägen, samt

lägenheten litt. d till A. W. Blad mot en köpeskillning av 635 kronor och under villkor i övrigt,

att lägenheten må av köparen tillträdas den 14 mars 1925,

att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet, samt

att köparen ensam bestrider med lägenhetens frånskiljande, lagfart å fånget ävensom andra med köpet förenade kostnader.

[7.] 7) Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att, sedan kronoegendomen 1 mantal Hättebo nr 1 i Nydala socken av Jönköpings län blivit i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen tillstyrkt förslag fördelad i fem i statsrådsprotokollet angivna med litt. Aa, Ab, Ac + Ad, B och C betecknade lotter, därvid egendomen tillhörande fiskevatten i sjöarna Rusken och Lillsjön ävensom till grustag avsett område skola såsom för lotterna samfällda tillhörigheter avsättas, samma lotter med undantag av den skog, som genom domänstyrelsen kan varda utstämplad till särskild försäljning, må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendom, med hembuds rätt för C. A. Svensson till lotten litt. Ab, för Gustaf Andersson till lotten litt. B och för Nils Peter Strid till lotten litt. C samt under iakttagande tillika, att lotternas saluvärden bestämmas till de av domänstyrelsen i uti statsrådsprotokollet omförmäld skrivelse den 25 oktober 1923 föreslagna belopp med avdrag av värdet å utstämplad skog,

att beträffande fördelningen och användningen av huvudgårdens nuvarande byggnader länder till efter rättelse vad av domänstyrelsen i samma skrivelse härutinnan föreslagits,

att i försäljningarna icke ingå andra byggnader eller anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köpare förbehålles rätt att använda å egendomen befintliga vägar, samt

att änkan Lena Malkomsdotter tillförsäkras rätt att under sin livstid kvarbo i henne tillhöriga hus å den inom lotten litt. B belägna lägenheten Loberget mot en årlig avgäld av 5 kronor.

Utskottet.

Utskottet har av den i ärendet förebragta utredningen icke blivit övertygat om lämpligheten av det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till egendomens disposition.

Enligt vad handlingarna i ärendet utvisa består skogen å egendomen dels av yngre och medelålders bestånd av vacker växtform och god slutenhet och dels av för avverkning mogen skog. Därest Kungl. Maj:ts förslag genomföres, skulle — för reducerande av lotternas saluvärden — den förefintliga timmerskogen helt eller delvis utstämplas och avyttras före lotternas försäljning. Utskottet kan icke undgå finna det mindre tilltalande, att ett så pass värdefullt skogsbestånd sålunda skulle försvinna, särskilt som genom de ifrågasatta upplåtelse- förutsättningarna för en rationell skogsvård å områdena åtminstone i viss grad kunna befaras bliva äventyrade. Vidare torde de salulotterna tillagda, i förhållande till deras odlade jord enligt utskottets mening alltför stora skogsmarksområdena, vilka efter timmerskogens avverkning under en längre följd av år icke kunna påräknas lämna något avsevärdare ekonomiskt utbyte, för köparna komma att verka betungande i fråga om amortering och förräntning av det i lägenheterna nedlagda kapitalet. Härtill kommer att i detta fall åkerjordens karga och stenbundna beskaf-

fenhet jämväl är ägnad att göra de föreslagna egnahemslägenheterna ekonomiskt föga bärkraftiga.

Utskottet anser sig fördenskull kunna ifrågasätta huruvida icke en ändamålsenligare disposition av egendomen vore, att, sedan lämplig del av inägojorden samt de i förslaget med litt. B och C betecknade områdena blivit tillika med lotterna tillagd husbehovsskog av lämplig omfattning egendomen fränsåld, övrig del av densamma bibehålles i kronans ägo för att under skogsstatens vård förvaltas såsom kronopark. Utskottet kan alltså icke biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning icke må vinna riksdagens bifall.

Emot de under punkterna 8—14 upptagna framställningarna har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva,

8) att lägenheten Jonsbo må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Bredaryd nr 3 Torp och $\frac{1}{2}$ mantal Bredaryd nr 4 Norregård i Bredaryds socken av Jönköpings län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[8.]

9) att, sedan ett i statsrådsprotokollet angivet till kronoegendomen 1 mantal Höla nr 1 i Hallens socken av Jämtlands län hörande hemskifte blivit genom ägostyckning fränskilt egendomen, detsamma må å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas enligt de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

[9.]

10) att fyra i statsrådsprotokollet omförmälda lotter — lotten nr 1 enligt det i samma protokoll med alternativ A betecknade förslag — må från $\frac{79}{120}$ mantal Brattbyn nr 1 i Revsunds socken av Jämtlands län försäljas

[10.]

lotten nr 1 på offentlig auktion till den högstbjudande enligt de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, samt

lotterna nr 2, 3 och 4 enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

11) att, sedan två i statsrådsprotokollet omförmälda med litt. Aa¹ och Aa² betecknade områden om respektive 9.126 och 2.494 hektar fränskilts kronoparken Näset i Ragunda socken av Jämtlands län, samma områden må försäljas

[11.]

litt. Aa¹ enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, och

litt. Aa² på offentlig auktion till den högstbjudande enligt de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

[12.]

12) att kronolägenheterna Härnöängen nr 1 i Kärnbo socken och Härnötorget nr 1 i Taxinge socken av Södermanlands län med de områden, som lägenheterna nu lagligen tillkomma, må försäljas till Strängnäs stifts diakonistiftelse mot en köpeskilling av 36,000 kronor och under villkor i övrigt,

att lägenheterna må med äganderätt tillträdas den 14 mars 1927 eller dessförinnan å dag, då stiftelsen förklarar sig villig frånträda den arrenderätt till lägenheterna, som av densamma innehaves,

att köpeskillingen erlægges med en sjättedel vid tillträdet och en sjättedel den 14 mars varje av nästföljande fem år,

att lägenheterna säljas i det skick de vid tillträdet befinnas, dock först sedan den prövning, som finnes böra påkallas rörande fridlysning såsom naturminnesmärke av å lägenheterna förefintlig ekskog, i vederbörlig ordning ägt rum, samt med förbehåll om rätt för Gripsholms kronopark till utfartsväg över lägenheterna till fastlandet,

att köpeskillingen inbetalas till länsstyrelsen i länet.

att köpebrev utfärdas, så snart första sjättedelen av köpeskillingen guldits och stiftelsens skuldförbindelse å återstoden därav avlämnats,

att stiftelsen svarar för de å lägenheterna för tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder,

att stiftelsen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter samt kostnaderna för inteckning i lägenheterna till säkerhet för berörda skuldförbindelse, samt

att stiftelsen är skyldig medverka till genomförande av ägoutbyte mellan Gripsholms kungsladugård, å ena, samt ovannämnda lägenheter, å andra sidan, i enlighet med det i ärendet åberopade förslaget därtill;

[13.]

13) att två i statsrådsprotokollet omförmälda med *litt. a* och *litt. b* betecknade lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område försäljas från kronoegendomen 1 mantal Lynga nr 1 i Skrea socken av Hallands län enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med hem-

buds rätt för A. E. Börjesson till lägenheten litt. a och för P. S. Andersson till lägenheten litt. b; samt

14) *dels* att lägenheten Sofielund må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Högebro nr 1 i Hässleby socken av Jönköpings län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

[14.]

dels ock att den rätt till vatten och grund i Brusaån å sträckningen för i berörda protokoll omförmälda strömfäll, som tillkommer samma kronoegendom, jämte i meranämnda protokoll angivet utmål med kvarn samt tillhörande verk och byggnader må på offentlig auktion under de i kungl. brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor till den högstbjudande försäljas för ett pris ej understigande 12,000 kronor samt under villkor i övrigt,

att i försäljningen icke ingå inom lägenheten befintliga, enskild person tillhöriga byggnader och inrättningar och ej heller en å området varande, kronan tillhörig bodbyggnad, med stamfastighetens innehavare förbehållen rätt att under högst två år efter tillträdet utan avgift hava sistberörda byggnad kvarstående,

att med köpet följa till kvarnen hörande, å egendomens mark utom utmålsområdet belägna ladugårdsbyggnad och bodbyggnad, med rätt för köpare att under nämnda tid utan avgift hava desamma kvarstående, samt

att stamfastighetens ägare förbehålles rätt till fri väg över lägenhetens område till Brusaån och köparen rätt till fri utfartsväg över stamfastighetens ägor till allmänna landsvägen.

Stockholm den 26 maj 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström*, *Persson*, *Nils*, *Boberg*, *Lindstrand*, *Lundell* och *Andersson* i Fältenborg, samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, frih. *Hermelin*, *Uddenberg* i Karlskoga, *Andersson* i Grimbo, *Björk* och *Carlström* i Helgagård.